

17.08.2020

Asia/5

§ 433

V 9.9.2020, Valtuutettu Amanda Pasasen aloite nuorten poliittisesta toiminnasta kaupungin tiloissa

HEL 2019-011887 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Reetta Vanhasen ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Amanda Pasasen aloite
- 2 Nuorisoneuvoston lausunto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Amanda Pasanen ja 21 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupunki selvittää yhtenäisten käytäntöjen luomista nuorten puoluepoliittiselle toiminnalle kouluissa ja muissa kaupungin tiloissa nuorten aktiivisen kansalaisuuden edistämiseksi.

Kaupunginhallitus toteaa, että nuorten omaehtoisen toiminnan ja aktiivismin tukemista kehitetään kuluvan vuoden aikana. Tavoite on mukana nuorisopalvelujen tulokortissa. Vuoden aikana kootaan selkeä nuorten omaehtoisen toiminnan palveluvalikko ja nuorisotyön henkilöstöä koulutetaan omaehtoisen toiminnan ja aktiivismin tukemiseen.

Nuorisoneuvosto on lausunnossaan todennut, että sekä puoluepoliittisen että puoluepoliittisesti sitoutumattoman yhteiskunnallisen toiminnan näkyminen monipuolisesti kaupungin tiloissa ja kouluissa on keskeistä demokratiakasvatuksen ja aktiivisen kansalaisuuden edistämisen kannalta. Kaikkien väestöryhmien mielipiteiden tuominen kuuluviin on tärkeä osa demokratiaa.

Puoluepoliittisen toiminnan näkymiselle kouluissa ja muissa kaupungin tiloissa tarvitaan selkeät ja yhtenäiset pelisäännöt. Kaupunginhallitus on 20.8.2018 § 505 hyväksynyt kaupungin tilojen asukaskäytön periaatteet, joiden mukaan tilat ovat laajasti kansalaisyhteiskunnan ja kolmannen sektorin käytettävissä. Tilojen käytössä noudatetaan avoimuutta ja tasapuolisuutta. Jos toiminta lisää alueen osallistumismahdollisuuksia, viihtyisyyttä tai yhteisöllisyyttä, käyttö on maksutonta. Päätöksessä linjataan myös kaupungin tilojen käytöstä puolue- ja vaalitulaisuuksiin. Periaatteet koskevat myös poliittisia nuorisjärjestöjä ja nuorten omaehtoista poliittista toimintaa.

Toimialat voivat lisäksi päättää omista asukaskäyttöön liittyvistä linjauksistaan. Nuorisopalvelut on päättänyt tilojensa jakoperiaatteista niin, että helsinkiläisten nuorten toimintaryhmät ja nuorisjärjestöt ovat järjestyksessä toisena heti toimipaikan oman toiminnan jälkeen. Poliittisia nuorisjärjestöjä kohdellaan yhdenvertaisesti muiden nuorisjärjestöjen kanssa. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on määritellyt periaatteet oppilaitosten tilojen vuokraamiselle asukaskäyttöön. Liikuntatiloja lukuun ottamatta oppilaitosten tilat ovat varausjärjestelmässä yhdistysten, seurojen, järjestöjen, yksityisten henkilöiden ja yritysten vapaasti varattavissa. Tämä koskee myös nuorten puoluepoliittista toimintaa. Koulujen liikuntatilojen varauksesta vastaa kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala liikuntapalvelujen määrittämien periaatteiden mukaan.

Nuorisopalvelujen keskeisenä tehtävänä on edistää kaupungissa toimivien nuorisjärjestöjen ja nuorten ryhmien toimintaedellytyksiä sekä nuorten yhteiskunnallista osallistumista. Tilojen lisäksi nuorten kansalaistoiminnalle tarjotaan paljon muutakin tukea. Toiminta- ja projektia- vustuksin tuetaan monia järjestöjä, joissa nuoret toimivat aktiivisesti kansalaisvaikuttamisen kentällä. Toiminta- ja palkkausavustuksia myönnetään myös helsinkiläisille puoluepoliittisille nuorisjärjestöille. Yhteistyötä poliittisten nuorisjärjestöjen kanssa on tehty vuosikymmenien ajan mm. äänestysaktiivisuuden lisäämiseksi ja kunnallisen päätöksentekojärjestelmän tutuksi tekemiseksi.

Päätöksentekojärjestelmää, yhteiskunnallista vaikuttamista ja demokratiakasvatusta käsitellään monipuolisesti koulujen opetussuunnitelmissa ja tutkinon perusteissa. Perusopetuksessa yhtenä tavoitteena on hyvinvoinnin, demokratian ja aktiivisen toimijuuden edistäminen kansalai-

syhteiskunnassa. Oppijoille tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaikuttamisen taitoja ja vahvistaa osallisuutta. Lukioissa demokratiakasvatus ja poliittiseen päätöksentekoon perehtyminen sisältyy erityisesti yhteiskuntaopin opiskeluun, jossa käsitellään mm. valtiollisia ja yhteiskunnallisia järjestelmiä ja niissä vaikuttamista. Opiskelijoita kannustetaan osallistumiseen, vaikuttamiseen ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen. Ammatillisessa koulutuksessa yhteisiin tutkinnon osiin kuuluu aktiivisena kansalaisena toimiminen ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen tavat.

Helsingiläisnuoret pääsevät harjoittelemaan yhteiskunnallista päätöksentekoa ja vaikuttamista myös opetussuunnitelmien ulkopuolella. Oppilas- ja opiskelijakunnat päättävät vuosittain ns. Ruuti-rahasta, joka on oppilas- ja opiskelijakunnan omaan käyttöön varattua rahaa. Alueellista budjetointia harjoitellaan RuutiBudjetissa, ja kaikki 12 vuotta täyttäneet voivat osallistua myös OmaStadi-äänestykseen. Joka toinen vuosi 13–17-vuotiaat helsingiläisnuoret valitsevat keskuudestaan 30 jäsentä nuorisoneuvostoon, jonka edustajilla on läsnäolo- ja puheoikeus toimialalautakunnissa. Nuorten aloitejärjestelmän kautta nuoret pääsevät jättämään toiveitaan ja kannanottojaan kaupungin päättäjille.

Nuorisoneuvosto on lausunnossaan muistuttanut, että myös puoluekentän ulkopuoliset vaikuttajaryhmät ovat tärkeä osa demokratiaa. Poliittisen toiminnan tuomisessa etenkin kouluihin on pidettävä huoli siitä, etteivät erilaiset kansalaisjärjestöt tai muut puoluekentän ulkopuoliset ryhmät tule syrjityiksi. Koulut ja muut kaupungin tilat voivat tarjota nuorille mahdollisuuden luoda käsitystään maailmasta ja haluamastaan tulevaisuudesta. Poliittisen toiminnan tuominen kaupungin tiloihin on taphduttava tasavertaisesti erilaisia poliittisia ryhmiä syrjimättä ja kaupungin arvoja noudattaen.

Asiasta on saatu kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan, kasvatus- ja koulutuslautakunnan sekä nuorisoneuvoston lausunnot. Vastaus on lausuntojen mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja päätti 15.4.2020 § 3, että hallintosäännön 30 luvun 11 §:ssä tarkoitettujen valtuutettujen aloitteet, joiden kaupunginvaltuustolle esittämisen määräaika on 1.4.-7.10.2020, tulee kaupunginhallituksen esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi viimeistään 7.10.2020. Hallintosäännön 30 luvun 20 §:n mukaan kaupunginvaltuuston puheenjohtaja voi erityisestä syystä myöntää kaupunginhallitukselle luvan 30 luvussa tarkoitettujen määräaikojen ylittämiseen.

Esittelijä

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

17.08.2020

Asia/5

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Amanda Pasasen aloite
- 2 Nuorisoneuvoston lausunto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 03.03.2020 § 43

HEL 2019-011887 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi seuraavan lausunnon Amanda Pasasen valtuustoaloitteesta nuorten aktiivisen kansalaisuuden edistämiseksi:

Valtuustoaloitteessa nostettiin esiin tärkeä asia nuorten aktiivisen kansalaisuuden edistämisestä. Päätöksentekojärjestelmää ja yhteiskunnallista vaikuttamista käsitellään monipuolisesti opetussuunnitelmissa ja tutkinnon perusteissa. Lisäksi nuoria ohjataan aktiivisuuteen avaamalla erilaisia vaikuttamisen kanavia helsinkiläisille nuorille.

Aloitteessa pyydettiin selvitystä yhtenäisten käytäntöjen luomisesta puoluepoliittiselle toiminnalle Helsingissä. Helsingin kaupunginhallitus on laatinut (20.8.2018, 505 §) kaupungin tilojen asukaskäytölle periaatteet. Lisäksi kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on määriteltä, miten ja millä periaatteilla toimialan oppilaitosten tilat ovat opetuksen ulkopuolisella ajalla asukkaiden vuokrattavissa.

Demokratiakasvatus opetussuunnitelmissa ja tutkinnon perusteissa

Demokratiakasvatus sisältyy perusopetuksen ja lukion opetussuunnitelmiin sekä Stadin ammatti- ja aikuisopiston tutkinnon perusteisiin. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) asetetaan yhdeksi opetuksen tavoitteeksi hyvinvoinnin, demokratian ja aktiivisen toimijuuden edistäminen kansalaisyhteiskunnassa. Opetuksessa tulee tarjota oppijoille mahdollisuuksia harjoitella vaikuttamisen taitoja ja

vahvistaa jokaisen oppijan osallisuutta. Perusopetuksen yhtenä laaja-alaisena tavoitteena on saada oppilaat kiinnostumaan kouluuyhteisön ja yhteiskunnan asioista. Demokratiakasvatukseen liittyviä asioita tutkitaan usean oppiainesisällön kautta.

Lukion opetussuunnitelman perusteiden (2015) mukaan osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijoiden kasvuksi aktiiviseen kansalaisuuteen. Helsingin lukioissa opiskelijoita kannustetaan osallistumiseen, vaikuttamiseen ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen ja opiskelijat ovat mukana esimerkiksi oppilaitoksen erilaisissa työryhmissä. Demokratiakasvatus ja poliittiseen päätöksentekoon perehtyminen sisältyy lukion opetussuunnitelman perusteissa erityisesti yhteiskuntaopin opiskeluun, jossa käsitellään esimerkiksi valtiollisia ja yhteiskunnallisia järjestelmiä ja niissä vaikuttamista. Demokratiakasvatusta toteutetaan myös muissa oppiaineissa.

Helsingin kaupungin lukioiden yhteisessä opetussuunnitelmassa demokratiakasvatuksen keskeinen osa ovat myös valinnaiset Aktiivipolkuopinnot, joiden tavoitteena on tukea opiskelijoiden kehittymistä aktiiviseksi, vastuuta kantaviksi ja kriittisiksi kansalaisiksi. Aktiivipolku-kursseilla opiskelijat oppivat osallistumista ja vaikuttamista eri tasoilla: lukion toiminnassa, lähiympäristössä ja Helsingissä. Aktiivipolkuopintojen osaamista voi hankkia myös oppilaitoksen ulkopuolella vapaa-ajalla tai harrastus- ja järjestötoiminnan kautta. Opetussuunnitelman mukaan opintojen tavoitteena on muun muassa se, että opiskelija oppii ottamaan osaa päätöksentekoon ja tekemään aloitteita sekä toimimaan muiden opiskelijoiden edunvalvojana ja yhteistyön rakentajana.

Lisäksi kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että käynnissä oleva lukion opetussuunnitelmauudistus tarjoaa hyviä mahdollisuuksia lukio-opiskelijoiden demokratiakasvatukseen vahvistamiseen entisestään. Yhtenä laaja-alaisen osaamisen taitona opetussuunnitelman perusteissa on yhteiskunnallinen osaaminen, johon sisältyy demokratiakasvatus. Uusien opetussuunnitelman perusteiden myötä on mahdollista suunnitella esimerkiksi oppiainerajat ylittäviä opintojaksoja, joissa toteutuu demokratiakasvatuksen näkökulma.

Ammatillisessa koulutuksessa yhteisissä tutkinnon osissa on yhteiskunnassa ja kansalaisena toimiminen -tutkinnon osa, joka on pakollinen. Tutkinnon osassa hankittavaan osaamiseen kuuluvat esimerkiksi aktiivisena kansalaisena toimiminen ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen tavat. Valinnaisissa osaamistavoitteissa syvennetään yhteiskunnallisen vaikuttamista osaamista, ja tavoitteena on muun muassa se, että opiskelija seuraa yhteiskunnallista päätöksentekoa ja hakee tietoa yhteiskunnallisista vaikuttamismahdollisuuksista. Paikallisina yhteiskunnassa

ja kansalaisena toimimisen valinnaisina osaamistavoitteina on Stadin ammatti- ja aikuisopistossa yhteiskunnallisen vaikuttamisen kokonaisuus, jonka tavoitteena on erityisesti tukea opiskelijoiden aktiivisiksi kansalaisiksi kasvamista. Paikallisissa valinnaisissa osaamistavoitteissa opiskelija voi perehtyä esimerkiksi järjestössä tai muussa vaikuttamisorganisaatiossa toimimiseen.

Aktiiviseksi kansalaiseksi kasvaminen onkin sisällytetty opetussuunnitelmien ja tutkinnon perusteiden tavoitteiksi. Kasvatus- ja koulutuslautakunta kuitenkin muistuttaa, että opetuksen tulee olla oppilaitoksissa puoluepoliittisesti sitoutumatonta.

Oppijat aktiivisina toimijoina

Helsingiläisnuoret harjoittelevat yhteiskunnallista päätöksentekoa, vaikuttamista ja osallisuutta monipuolisesti. Kaikki oppijat kuuluvat oppilas- tai opiskelijakuntaan, jota edustaa useimmiten oppilas- tai opiskelijakunnan hallitus. Jokainen oppilas- ja opiskelijakunta saa vuosittain päättää ns. Ruuti-rahasta, joka on oppilas- ja opiskelijakunnan omaan käyttöön varattua rahaa. Alueellista budjetointia harjoitellaan RuutiBudjetissa, jota koordinoidaan kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialalla. Lisäksi nuorilla on mahdollisuus vaikuttaa helsinkiläisiin Nuorten Ääni -toimituksen kautta. Joka toinen vuosi 13–17-vuotiaat helsinkiläisnuoret valitsevat keskuudestaan 30 edustajaa nuorisoneuvostoon. Nuorisoneuvoston jäsenillä on läsnäolo- ja puheoikeus kaupungin lautakunnissa. Nuorten aloitejärjestelmän kautta nuoret pääsevät jättämään toiveitaan ja kannanottojaan matalalla kynnyksellä kaupungin päättäjille. OmaStadi-äänestyksessä kaikki helsinkiläiset saavat ehdottaa parannusehdotuksia kaupungille ja näistä 12-vuotiaat ja vanhemmat saavat äänestää, mihin kaupungin helsinkiläisille tarkoittama budjetti jaetaan.

Osallisuus on kaiken toiminnan ytimessä Helsingissä ja yhtenä keskeisenä opetuksen ja koulutuksen tavoitteena. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla ymmärretään, että muutokseen tarvitaan kaikkia ja oppijat on otettava mukaan tavoitteiden asettamiseen ja niiden eteen työskentelemiseen. Oppilaitoksissa on paljon käytäntöjä, joissa oppijat ovat monilla eri tavoilla osallisina oppilaitoksen toiminnassa. Oppilaitoksissa laaditaan kolmen vuoden välein tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat, joiden toteutumista tarkistetaan vuosittain. Suunnitelmien ytimessä on osallisuus, jonka kautta oppijoiden sitoutuneisuus opiskeluun ja yhteisöön vahvistuu. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö edellyttää koko yhteisön aktiivisuutta ja suunnitelmien tarkistuksessa ja uusien laadinnassa oppijat ovat aktiivisina toimijoina mukana. Osallisuus on keskeistä myös kiinnostuksen heräämisessä yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Kun oppilaitoksissa nuoret ovat aktiivisia oman oppimisensa

ohjaamisessa, he haluavat ottaa kantaa ja vaikuttaa ympäröivään yhteiskuntaan.

Sekä perusopetuksessa että toisella asteella on erilaisia työryhmiä, joissa oppijat suunnittelevat ja kehittävät oppilaitoksen käytänteitä ja toimintaa. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa useissa aineissa nostetaan yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja aktiiviseksi, yritteliääksi kansalaiseksi kasvaminen keskiöön. Tiedollisen perustan lisäksi opetuksessa korostetaan toimijuuden merkitystä ja aktiivista vaikuttamista. Oppilaitoksissa on käytössä erilaisia osallisuuden ja vaikuttamisen kanavia. Oppijat voivat vaikuttaa kouluruokaan ruokaraadeissa, suunnata päätöksiä kestävän kehityksen mukaisiksi esimerkiksi eko-tiimeissä ja ympäristöraadeissa. Oppilas- ja opiskelijakunnan hallituksissa harjoitellaan päätöksentekoa ja vaikuttamisen keinoja. Lisäksi koulut ja oppilaitokset hyödyntävät paljon eri ammattiryhmiä osana yhteiskunnassa vaikuttamista. Oppilaitoksissa järjestetään vaalipaneeleja, asiantuntijavierailuita, retkiä, väittelyitä ja keskustelutilaisuuksia. Oppijat ilmaisevat ajatuksiaan mielipidekirjoituksilla ja järjestävät mielentoituksia tärkeiksi kokemista asioista. Oppijoille pyritään mahdollisimman monipuolisesti tuomaan esiin erilaisia tapoja vaikuttaa ja tuoda esiin omia ajatuksia. Oppilaitoksilla on myös käytäntöjä, joissa oppijoita tuetaan osallistumaan lähiympäristönsä toimintaan ja myös viemään hyvää muille.

Helsingiläisnuoret on otettu aktiivisesti mukaan lukion uudistuvan opetussuunnitelman (LOPS2021) kehitystyöhön. Nuorten osallisuus nähdään keskeisenä ja heidän äänensä pyritään eri tavoin saamaan kuuluviin. Stadin ammatti- ja aikuisopistossa opiskelijat ovat mukana johtoryhmän toiminnassa ja esimerkiksi opinto-ohjauksen suunnitelman teossa. Lisäksi oppijat olivat voimakkaasti mukana kiusaamisen vastaisen ohjelman (KVO13) laadinnassa ja sen jalkauttamisessa.

Tilojen käytön periaatteet

Tilojen käyttöperiaatteista on tehty niin kaupunkitasolla kuin toimialatasollakin päätökset. Helsingin kaupunginhallitus on laatinut (20.8.2018, 505 §) tilojen asukaskäytölle yhteiset periaatteet. Periaatteissa linjataan, miten tilojen käytössä tulee noudattaa avoimuutta ja tasapuolisuutta. Toimialatasolla kaupunginhallituksen periaatteissa linjataan, että kaupungin tilojen on oltava kansalaisyhteiskunnan ja kolmannen sektorin toimijoiden käytettävissä tilojen normaalin käyttöajan ulkopuolella. Mikäli toiminta kaupungin tiloissa lisää alueen osallistumismahdollisuuksia, viihtyisyyttä tai yhteisöllisyyttä, on tilojen käyttö maksutonta.

Helsingin kaupunginhallituksen päätöksessä linjataan puolue- ja vaalitalaisuuksiin tarkoitettusta tilojen käytöstä. Päätöksessä korostetaan, mi-

ten yksittäisen puolueen tai ehdokkaan järjestämistä vaalitulaisuuksista peritään maksu. Kaupungin tilojen samaa toimipistettä voi vuokrata samalle poliittiselle toimijalle vain yhden kerran omaa vaalitulaisuutta varten.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on laadittu ohjeet tilojen asukäytöstä. Muiden kuin liikuntakäyttöön tarkoitettujen tilojen käyttövuoroja voivat varata Timmi-järjestelmän kautta seurakunnat, järjestöt, yksityiset henkilöt ja yritykset. Oppilaitosten tilat on varattu oppilaitosten käyttöön klo 8–17, jonka jälkeen liikuntatilojen varauksesta vastaa kulttuuri- ja vapaa-ajan toimiala ja muut tilat ovat asukkaille varausjärjestelmästä vapaasti varattavissa.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa valtuustoaloitteessa esitettyä selvityksen tekemistä yhtenäisten käytäntöjen luomisesta puoluepoliittiselle toiminnalle kaupungin tiloissa ja kouluissa nuorten aktiivisen kansalaisuuden edistämiseksi. Tämä tukisi nuorten vaikuttamista ja osallisuutta sekä aktiiviseksi kansalaiseksi kasvamista.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Heidi Halkilahti, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 22889
heidi.halkilahti(a)hel.fi

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 25.02.2020 § 39

HEL 2019-011887 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Nuorisolain mukaan nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Aloitteen ajatus demokratiakasvatuksen vahvistamisesta on kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan näkemyksen mukaan kannatettava. Myös entistä selkeämmät ja paremmin tunnetut yhteiset pelisäännöt ja käytännöt puoluepoliittisten toimijoiden näkymisestä kouluissa ja muissa kaupungin tiloissa tarvitaan. Näiden sääntöjen laatimisessa tulee kuitenkin huomioida kaupungin eri toimintojen erilaiset tarpeet sekä näitä toimintoja ohjaava erillislainsäädäntö, kuten nuorisolaki ja sen kunnan nuorisotyölle asettamat tavoitteet ja velvoitteet.

Toteuttaessaan nuorisolain 2 §:n tavoitteita ja lähtökohtia kunnan tulee luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja nuorisotoiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaisto-

mintaa. Nuorisotoiminnalla tarkoitetaan laissa nuorten omaehtoista toimintaa. Nuorisotyöllä puolestaan tarkoitetaan nuorten kasvun, itseenäistymisen ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa. Nuorisolain lisäksi myös kuntalaki velvoittaa kuntia huolehtimaan asukkaiden osallisuudesta. Kuntalain 22 §:n mukaan kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Kunnanvaltuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumismahdollisuuksista.

Voimassa olevan Helsingin kaupunkistrategian mukaan tasavertaisten mahdollisuuksien luomiseksi kaupunki varmistaa, että sen tiloja on helppoa ja turvallista käyttää koulutus-, kansalais- ja kulttuuritoimintaan. Julkisten alueiden ja tyhjiä tilojen tilapäistä käyttöä kulttuuri- ja kansalaistoimintaan helpotetaan. Kaupunkistrategian mukaisesti Helsinki tukee asukkaiden ja yhteisöjen alueellista oma-aloitteellisuutta ja yhteistoimintaa. Kaupungin tilojen asukaskäytön pohjana olevat arvot ovat asukaslähtöisyys, ekologisuus, oikeudenmukaisuus ja yhdenvertaisuus, taloudellisuus, turvallisuus, osallisuus ja osallistuminen sekä yrittäjämystyisyys. Kaupungin omistamien tilojen asukaskäytön tulee olla edellä mainittujen arvojen mukaista ja tilojen käyttöä edistetään edellä mainittujen arvojen pohjalta selkeästi, avoimesti ja niin laajasti kuin se on mahdollista.

Helsingin kaupunkihallitus on päättänyt 30.8.2018, että pääsääntöisesti kaupungin toimialojen tilat ovat varsinaisen käyttöajan ulkopuolella kansalaisyhteiskunnan ja kolmannen sektorin käytettävissä. Maksuton kaupungin tilojen käyttö on päätöksen mukaan kaupungin oma toiminta, koulujen aamu- ja iltapäivätoiminta sekä luokkatoimikuntien toiminta, vanhempainyhdistysten ja vastaavien toiminta, yleishyödyllinen järjestö- ja kansalaistoiminta, kaupunkikulttuurinen aktiivisuus, aktivisimi, omaehtoinen järjestäytymätön harrastustoiminta sekä taiteen perusopetuksen ryhmä- ja yksilöopetus.

Päätöksen mukaan kukin toimiala päättää omista asukaskäyttöön liittyvistä linjauksistaan. Pääsäännön tulee kuitenkin eri toimialoilla olla, että tilat ovat varsinaisen käyttöajan ulkopuolella kansalaisyhteiskunnan ja kolmannen sektorin toimijoiden käytettävissä. Kukin toimiala päättää palveluun liitettävistä tiloista ja niiden liittämisyjärjestyksestä, tiloihin liitettävistä ohjeista ja rajoituksista sekä peruutusehdoista.

Nuorisopalvelukokonaisuuden tilojen käytön periaatteet pohjautuvat nuorisolakiin ja Helsingin kaupungin yleisiin linjauksiin tilojen käytöstä. Nuorisopalvelukokonaisuuden johtoryhmä on linjannut kokouksessaan 2.12.2019 nuorisopalvelujen tilojen maksuttoman käytön ja käyttövuorojen jakoperusteet vuodelle 2020. Jakoperusteet ovat priorisointilinjauksia, eli järjestyksessä edellä oleva toiminta menee järjestyksessä

myöhemmin olevan toiminnan edelle, jos varausta on tekemässä samalle ajalle kaksi eri toimijaa. Jakoperusteiden järjestys on: 1. Toimipaikan oma toiminta, 2. Helsinkiläisten nuorten toimintaryhmät ja nuorisojärjestöt, 3. Yhdistykset, joiden kotipaikka on Helsinki, 4. Helsingin kaupungin toimialat. Lisäksi lakisääteisen iltapäivätoiminnan ja taiteen perusopetuksen ryhmätoiminta lasten ja nuorten osalta sekä kotouttamista edistävän ryhmätoiminnan järjestäminen nuorisotiloissa on maksutonta. Helsingin nuorisopalvelukokonaisuuden tilojen käytössä poliittisia nuorisojärjestöjä kohdellaan yhdenvertaisesti muiden nuorisojärjestöjen kanssa.

Tiloja varataan suoraan nuorisotyön yksiköistä, sekä pieneltä osin myös Varaamon kautta. Vakituiset vuorot myöntää nuorisotyöyksikön toiminnanjohtaja ja tilapäiset vuorot vastaava nuoriso-ohjaaja tai toimipaikan nimetty henkilö. Yksiköiden esimiehille ja vastaaville ohjaajille on järjestetty valmennus, jossa on käyty yksityiskohtaisesti läpi hakulomakkeet, aikataulut, maksuryhmittely ja se, miten käyttäjäryhmiä painotetaan. Tällä myös pyrittiin siihen, että eri yksiköissä noudatetaan vuorojen osalta samoja periaatteita.

Nuorisopalvelukokonaisuuden keskeisenä tehtävänä on edistää kaupungissa toimivien nuorisojärjestöjen ja nuorten ryhmien toimintaedellytyksiä sekä nuorten yhteiskunnallisen osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja. Tilojen lisäksi nuorten kansalaistoiminnalle tarjotaan paljon muutakin tukea. Yksi merkittävä tukimuoto ovat avustukset. Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa valtakunnallisten nuorisojärjestöjen tukemisesta ja kunnat tukevat paikallisten nuorisojärjestöjen toimintaa. Nuorisopalvelukokonaisuuden avustustoimintaa ohjaavat Helsingin kaupungin avustusohje ja nuorisojaoston hyväksymä nuorisoyhdistysten avustusohjesääntö. Lähtökohtana on, että yhdistyksiä on kohdeltava tasapuolisesti. Avustuksella on tarkoitus avustaa, eikä ylläpitää toimintaa, joten jokaisella yhdistyksellä pitää olla myös omaa varainhankintaa toimintojensa toteuttamiseksi. Edellytyksenä avustuksen myöntämiseksi on myös se, että avustettava toiminta tukee nuorisopalvelujen toiminta-ajatusta.

Avustuksia myönnetään nuorisopalvelukokonaisuudessa sekä toiminta-avustuksien että projektiavustuksien muodossa. Projektiavustuksiin sisältyy Sponssi-avustus, jolla tuetaan nuorten omaehtoisia ryhmiä. Sponssi on joustava avustusmuoto, joka ei vaadi rekisteröitymistä yhdistykseksi. Nuorisopalvelukokonaisuuden muita avustuksia voivat hakea nuorisoyhdistykset. Toiminta- ja projektiavustuksiin tuetaan monia järjestöjä, jossa nuoret toimivat aktiivisesti kansalaisvaikuttamisen kentällä. Lisäksi nuorisopalvelujen avustuksiin sisältyy palkkausavustus, jota saavat järjestöt linjataan kolmen vuoden välein tapahtuvan hakijajärjestöjen laajan arvioinnin perusteella.

Nuorisopalvelukokonaisuus tukee myös puoluepoliittisia nuorisjärjestöjä eri tavoilla. Vuodelle 2019 nuorisajaoston avustusmäärärahoista myönnettiin helsinkiläisille puoluepoliittisille nuorisjärjestöille palkkausavustuksina 127 810 euroa joka on 17,51 % palkkausavustusten kokonaismäärärahoista. Toiminta-avustusta näille järjestöille myönnettiin 36 650 euroa, joka on 3,80 % toiminta-avustuksen kokonaismäärärahoista. Poliittiset nuorisjärjestöt ovat olleet nuorisoasiainkeskuksen kumppaneita vuosikymmenien ajan. Viime vuosina yhteistyö on monipuolistunut. Yhteistyötä tehdään äänestysaktiivisuuden lisäämiseksi, kunnallisen päätöksentekojärjestelmän tutuksi tekemiseksi sekä erilaisen politiikkaa tutuksi tekevien tapahtumien järjestämisessä kouluissa. Järjestöt ovat myös aktiivisesti osallistuneet nuorisopalveluiden järjestämiin tapahtumiin ja seminaareihin. Lisäksi nuorisopalvelukokonaisuus on järjestänyt poliittisten nuorisjärjestöjen kanssa yhdessä vaalipaneeleita, politiikkatovereja ja muita politiikkaan ja vaikuttamiseen liittyviä tapahtumia yläkouluissa, lukioissa ja ammattiopistossa. Helsingin tapa, jossa kaikki poliittiset nuorisjärjestöt ovat saman pöydän ääressä kehittämässä erilaisia yhteiskunnallisen aktiivisuuden edistämisen muotoja, on Suomessa ainutlaatuista.

Tilojen ja avustuksen lisäksi muita tukimuotoja nuorten kansalaistoinnille nuorisopalvelukokonaisuudessa ovat monenlaiset välineet, materiaalit ja neuvontapalvelut. Monistamossa saa painettua erilaisia painotuotteita maksutta sekä tarvittaessa opastusta taittotoyöhön. Wempaimistosta voi lainata retkeilyvälineitä nuorten ryhmän tai nuorisjärjestön käyttöön. AV-lainaamosta on mahdollista lainata teknistä kalustoa esimerkiksi videon kuvaamiseen. Jos sopivaa palvelua ei nuorisopalvelukokonaisuudesta jollekin nuorten ryhmälle löydy, pyritään nuoret opastamaan sopivien palvelujen äärelle.

Nuorten omaehtoisen toiminnan ja aktivismin tukemista kehitetään vuoden 2020 aikana. Tavoite on mukana nuorisopalvelukokonaisuuden vuoden 2020 tulokortissa. Vuoden aikana kootaan selkeä nuorten omaehtoisen toiminnan palveluvalikko. Kaikkien nuorisotyön yksiköiden henkilöstöä koulutetaan palveluvalikosta sekä laajemminkin omaehtoisen toiminnan ja aktivismin tukemisesta.

Nuorten kiinnostus politiikkaan ja yhteiskunnallisiin asioihin on kasvanut, mutta nuorten äänestysaktiivisuus vaaleissa on silti edelleen selvästi vähäisempää kuin vanhempien ikäluokkien. Vuoden 2018 nuorisobarometrissa nuorten kiinnostus politiikkaa kohtaan oli korkeimmillaan koskaan 20 vuotisen mittaushistorian aikana. Kiinnostus etenkin ulkoparlamentaariseen toimintaan on kasvanut. Samaan aikaan esimerkiksi edellisissä eurovaaleissa 18–24-vuotiaista äänesti 10 %. Koko EU:n alueella 18–24-vuotiaista äänesti keskimäärin 28 %. Nuoret ovat kuitenkin vanhempia ikäluokkia aktiivisempia uusissa vaikuttamisen ta-

voissa, kuten kansalaisaloitteiden kannattamisessa ja ostopäätöksillä vaikuttamisessa. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan näkemyksen mukaan kaupungin on tärkeä tukea monipuolisesti nuorten vaikuttamista ja osallisuutta politiikassa ja kaikessa muussakin kansalaisvaikuttamisessa. Nuorten aktiivisen kansalaisuuden edistämiseksi ja äänestysaktiivisuuden parantamiseksi erityistä huomiota on syytä kiinnittää etenkin nuorten osallisuuteen vaaleissa ja puoluepolitiikassa.

Käsittely

25.02.2020 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Pauliina Saares: Lisätään kappaleen (7) loppuun:

“Helsingin nuorisopalvelukokonaisuuden tilojen käytössä poliittisia nuorisojärjestöjä kohdellaan yhdenvertaisesti muiden nuorisojärjestöjen kanssa.”

Kannattaja: Johanna Sydänmaa

Lautakunta hyväksyi Pauliina Saareksen vastaehdotuksen yksimielisesti.

Vastaehdotus:

Pauliina Saares: Korvataan kappaleen (14) viimeinen virke seuraavasti:

“Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan näkemyksen mukaan kaupungin on tärkeä tukea monipuolisesti nuorten vaikuttamista ja osallisuutta politiikassa ja kaikessa muussakin kansalaisvaikuttamisessa. Nuorten aktiivisen kansalaisuuden edistämiseksi ja äänestysaktiivisuuden parantamiseksi erityistä huomiota on syytä kiinnittää etenkin nuorten osallisuuden vaaleissa ja puoluepolitiikassa.”

Kannattaja: Johanna Sydänmaa

Lautakunta hyväksyi Pauliina Saareksen vastaehdotuksen yksimielisesti.

Esittelijä

nuorisoasiainjohtaja
Mikko Vatka

Lisätiedot

Liisa Remes, suunnittelija, puhelin: 09 310 26783
liisa.remes(a)hel.fi